

Ruimte aan de samenleving

Onze keuze voor Neder-Betuwe

Verkiezingsprogramma 2018-2022

INHOUDSOPGAVE

Voorblad	pag. 1
Inhoudsopgave	pag. 2
Programma	
1. Inleiding	pag. 4
2. Waarden en tradities	pag. 4
3. Omgevingsplan	pag. 5
4. Platform lokale overheid	pag. 5
5. Glasvezel	pag. 6
6. Veiligheid	pag. 6
7. Alcohol en Drugs	pag. 6
8. Integratie	pag. 7
9. Gemeentelijke samenwerking	pag. 7
10. Zondag, dag van rust en ontmoeting	pag. 8
11. Samenlevingsgericht werken	pag. 8
12. Economie	pag. 8
<i>a. arbeidsparticipatie</i>	
<i>b. arbeidsmigratie</i>	
<i>c. winkelvoorzieningen</i>	
<i>d. bestemmingsplannen</i>	
<i>e. bedrijventerreinen</i>	
<i>f. laanboomsector en ander agrarische bedrijven</i>	
<i>g. aanbestedingen</i>	
13. Financiën	pag. 11
14. Bouwen en milieu	pag. 11
<i>a. woningbouw en huisvesting bedrijven</i>	
<i>b. milieu</i>	
<i>c. energie en klimaat</i>	
15. Openbare ruimte	pag. 13
<i>a. dorpspleinen</i>	
<i>b. Rijnbrugproblematiek</i>	

- c. *ontsluiting ABC/rondweg Opheusden*
 - d. *rondweg Ochten*
 - e. *A15*
 - f. *geluidsbeleid*
 - g. *wandelpaden en fietsroutes*
 - h. *openbaar vervoer*
 - i. *overig verkeersbeleid*
 - j. *begraafplaatsen*
 - k. *openbaar groen*
 - l. *landschapsontwikkeling en recreatie*
- 16. Zorg** **pag. 15**
- 17. Jeugd- en jongerenwerk** **pag. 16**
- 18. Sport** **pag. 17**
- 19. Senioren** **pag. 18**
- a. *integrale aandacht voor wonen en zorg*
 - b. *een veilige gemeente*
 - c. *digitalisering zonder uitsluiting*
 - d. *aandacht voor zingeving*
- 20. Schuldhulp** **pag. 18**
- 21. Scholing en vorming** **pag. 19**
- a. *vrijheid van onderwijs*
 - b. *vluchtelingen*
 - c. *inburgering*
- 22. Speerpunten** **pag. 20**

1. Inleiding

De gemeente is voor het **CDA** vooral een gemeenschap waarin mensen samen leven. Voor een evenwichtige samenleving zijn juiste verhoudingen tussen samenleving, markt en overheid nodig. In die samenleving staan mensen centraal; betrokken inwoners die met elkaar samenleven, werken en bouwen aan een gemeenschap. Burgerschap vraagt om een gedeeld besef van waarden en normen, van rechten en plichten. Daarbinnen ontstaat de ruimte voor solidariteit en voor verschil in opvattingen, ambities en vaardigheden.

Het **CDA** ontleent de inspiratie voor haar politieke uitgangspunten aan de Bijbel en staat in een traditie van gerechtigheid, tolerantie en verantwoordelijkheid en voor de Joods-Christelijke wortels die ons land hebben gevormd. In een onrustige wereld vormen juist deze gedeelde waarden en tradities de identiteit van onze samenleving. Juist daarom wil het **CDA** onze waarden en tradities beschermen en doorgeven in opvoeding en onderwijs.

In de, door ons gewenste, sterke samenleving richten mensen met elkaar hun leven in via familie of gezin, vrienden en kennissen, geloofsgemeenschappen, buurt en vereniging. We zorgen en werken voor elkaar en met elkaar. Gemeentelijke overheid en de markt zijn, in onze visie dienstbaar aan de samenleving, en niet andersom! Daarbij is het niet zo dat de gemeentelijke overheid dit allemaal van bovenaf gaat regelen, vanuit een soort almachtige probleemoplossende rol, maar de overheid helpt initiatieven vanuit de samenleving ruimte geven en mogelijk maken.

Met de keuzes in dit programma willen wij werken aan een gemeenschap waarin iedereen mee kan doen.

2. Waarden en tradities

Waarden en tradities zijn belangrijk voor de samenleving. Veel mensen ervaren hun eigen leven als goed, maar maken zich zorgen over hoe wij met elkaar omgaan. Respect voor elkaar, iets over hebben voor de ander en niet altijd en overal het eigen belang voorop stellen: dat zijn waarden die in allerlei Nederlandse tradities – lokaal en nationaal – al generaties lang worden doorgegeven. Tradities die gevoed zijn door een lange geschiedenis van Nederland in de wereld. Een geschiedenis waarin velen uit Nederland over de wereld zijn verspreid maar waarin ook velen vanuit allerlei delen van de wereld hun thuis hebben gevonden in Nederland. Waarden en tradities helpen ons om ons thuis te voelen in een onrustige wereld. Christendemocraten koesteren de waarden die houvast geven en de tradities die onze samenleving bijeen houden en veiligheid bieden.

Neder-Betuwe heeft een eigen cultuur. Uitingen daarvan vormen voor haar inwoners gedeelde herkenningspunten, momenten waarop het gemeenschappelijke wordt beleefd en uitdrukkingen zijn van identiteit. Cultuur is belangrijk voor mens en samenleving. Het draagt onder meer bij aan de persoonlijke ontplooiing van mensen en een gevoel van verbondenheid binnen gemeenschappen. Met cultuur zijn persoonlijke en maatschappelijke waarden gemoeid. Soms leidt dat in onze diverse samenleving ook tot spanningen, vooral wanneer mensen zich in hun (culturele) identiteit voelen aangetast. Maar het belangrijkste is dat we met elkaar proberen te bewaren wat voor onze geschiedenis, traditie en cultuur van waarde is. De overheid heeft daarin niet noodzakelijk het primaat, maar bewaakt de randvoorwaarden en ondersteunt maatschappelijke partners, zoals scholen en culturele instellingen. Daarom vinden wij het van belang dat laagdrempelige voorzieningen

voor het beoefenen van muziek en voor het lezen beschikbaar blijven, juist ook voor ouderen en mensen die minder gebruik maken van andere culturele voorzieningen.

Cultureel erfgoed gaat over behoud en herstel van ons gezamenlijk verleden, over samenleven en duurzaamheid. Het **CDA** hecht in het bijzonder waarde aan religieus en agrarisch erfgoed, aan dialecten en streektaalen.

De erfgoedschatkist van Neder-Betuwe bevat een kostbare nalatenschap. Een nalatenschap die rijk is aan cultuurhistorie en relictten en een nalatenschap die van belevingswaarde, gebruikswaarde en toekomstwaarde kan zijn voor Neder-Betuwe, haar inwoners en bezoekers. Het behoud van dat cultureel erfgoed is voor ons van groot belang om kunstwerken, archieven, documenten en boeken voor komende generaties te bewaren en toegankelijk te houden. De Historische Kring Kesteren speelt daarbij een belangrijke rol.

3. Omgevingsplan

Nadat gemeenten in de afgelopen raadsperiode veel taken van het Rijk gekregen hebben op het sociaal domein is de volgende decentralisatie alweer aanstaande. In 2019 of 2020 wordt de nieuwe Omgevingswet van kracht. Deze bundelt wetgeving op het gebied van ruimte, natuur en milieu. Tevens worden er veel bevoegdheden overgeheveld van Rijk naar gemeenten. Deze stellen de gemeenten in staat om daadwerkelijk integraal omgevingsbeleid te gaan voeren en keuzes te maken met en voor de samenleving. Keuzes die niet alleen ruimtelijke gevolgen hebben, maar ook sociale en economische. Als gevolg van deze nieuw in te voeren Omgevingswet moet Neder-Betuwe een Omgevingsplan maken. Daarin moet ook aan het cultureel erfgoed en natuur gedacht worden.

Het omgevingsplan biedt de mogelijkheid om de wet- en regelgeving op lokaal niveau kritisch onder de loep te nemen. Bij het verminderen van regels is van belang dat het lokaal bestuur vertrouwen aan inwoners durft te geven, bereid is tot 'loslaten' en aansluiting zoekt bij maatschappelijke initiatieven! Belangrijk is dat de bestuurlijke en ambtelijke organisatie van Neder-Betuwe de ontwikkelingen op de voet volgt en er naar handelt.

4. Platform lokale overheid

De Dorpstafels zijn in 2016 verdwenen uit de dorpen van Neder-Betuwe. Er zijn nieuwe platforms (Huizen van het Dorp) waar het College van B&W, de gemeenteraad en inwoners elkaar informeel ontmoeten, waar het College haar voornemens kan uitleggen en ervaart wat de inwoners belangrijk vinden. De gemeente moet actieve deelname van de inwoners nadrukkelijk stimuleren, ondersteunen en faciliteren. Vormgeving van de woonomgeving dient een belangrijk thema te zijn. Het **CDA** wil zich inzetten om een dergelijk platform blijvend onderdeel te laten zijn van haar politieke activiteit en roept haar leden op hieraan mee te werken.

In communicatie ligt de sleutel tot vergroting van de betrokkenheid van inwoners. Gezocht wordt naar een juiste vorm om (digitaal) met de inwoners van Neder-Betuwe te communiceren om hun meningen en wensen te vernemen. Belangrijk is om kleine kernen als IJzendoorn en Echteld meer

bij de politiek van Neder-Betuwe te betrekken. Die kernen ogen tevreden, maar verdienen als onlosmakelijk onderdeel van Neder-Betuwe de volledige aandacht.

Bij kernproblemen gaat de **CDA**-raadsfractie op pad om met de inwoners en belanghebbenden te spreken. Desgewenst en waar nodig zal de provinciale of landelijke **CDA**-fractie worden ingezet.

5. Glasvezel

Het **CDA** is een sterk voorstander van glasvezel voor alle woonhuizen en bedrijven in het buitengebied en de industrieterreinen. Er is samenwerking gezocht om glasvezel breed uit te rollen in de Regio Rivierenland. We verwachten dat medio 2018 een begin wordt gemaakt met het uitrollen van de glasvezelkabel in 10 gemeenten waaronder Neder-Betuwe.

Dit initiatief houdt Neder-Betuwe aantrekkelijk voor onze jeugd en bedrijven, het tegengaan van vereenzaming alsmede ondersteuning bij de zorg voor de ouderen. Met breedband internet is het mogelijk dat ouderen op eenvoudige wijze kunnen communiceren met zorgverleners (domotica), hun kinderen en andere familie.

6. Veiligheid

Het motto van de Politie is: 'Waakzaam en Dienstbaar'. De realisatie van het Uitvoeringsplan 2016 Transitie Politie betekende landelijk een reorganisatie. Neder-Betuwe heeft naar aanleiding hiervan vier wijkagenten gekregen. Het **CDA** wil hen vooral inzetten om criminaliteit en overlast tegen te gaan. Ook het stevig aanpakken van overtreders kan een oplossing zijn. Het **CDA** ziet echter meer kansen in preventie. Zaken als inbraakpreventie, anti inbraak buurt-apps etc. steunt het **CDA** van harte. Recent is de stichting 'Veilig Neder-Betuwe' opgericht. Wij bepleiten nauw contact met deze stichting voor het uitwisselen van kennis en ervaring.

De rol van de burgemeester blijft bij het bepalen van de speerpunten van de politie op het gebied van openbare orde en veiligheid onverminderd belangrijk. Het **CDA** vraagt in het bijzonder aandacht voor de rol van de wijkagent. Wijkagenten moeten als ogen en oren van de buurt ook daadwerkelijk aanwezig zijn in de buurt.

De brandweer maakt deel uit van de Veiligheidsregio Gelderland Zuid. Het **CDA** is voor instandhouding van de goede lokale brandweervoorzieningen (o.a. beschikbaarheid van voldoende bluswater, optimale aandacht voor onze vrijwilligers en stimulering van de jeugdbrandweer.

Bij het ambulancevervoer komen de aanrijtijden steeds meer onder druk te staan. Dat is een ongewenste ontwikkeling. De normatieve aanrijtijden dienen gerespecteerd te worden.

7. Alcohol en Drugs

Illegale handel in drugs en straatverkoop moet hard worden aangepakt in plaats van dat oogluikend toe te staan. Hetzelfde geldt voor excessief alcoholgebruik en de gevolgen daarvan. Het **CDA** bepleit een versterking van de gemeenschappelijke aanpak van gemeenten, politie, justitie, de belastingdienst en de sociale dienst, de zogenaamde Bestuurlijke Aanpak.

8. Integratie

In onze gemeente wonen en vestigen zich mensen met een andere culturele en/of nationale achtergrond. De toestroom van vluchtelingen naar Europa wordt uiteindelijk een 'lokaal vraagstuk': van crisisopvang tot aan de huisvesting van asielzoekers met een verblijfsvergunning (statushouders). Daarbij vinden wij dat te veel vergunninghouders lange tijd of zelfs permanent aangewezen zijn op de bijstand. Een goede beheersing van de Nederlandse taal behoort tot de belangrijkste voorwaarden voor een succesvolle inburgering van nieuwkomers. Het **CDA** vindt dat de gemeente uitsluitend in het Nederlands dient te communiceren. Het **CDA** wil bovendien dat de gemeente de nieuwkomers direct in aanraking brengt met onderwijsmogelijkheden en vrijwilligerswerk, zodat de stap naar betaald werk kleiner wordt.

Taalopleidingen moeten op het goede niveau aangeboden worden. De gemeente dient zich actief op te stellen bij het vinden van stageplaatsen. Bovendien moet er speciale aandacht zijn voor de positie van vrouwen.

Statushouders krijgen niet automatisch voorrang bij een sociale huurwoning, maar gemeenten hebben wel de taak hen woonruimte te geven. Het **CDA** wil dat de gemeente bij de uitvoering van deze verplichting nadrukkelijk rekening houdt met de toegankelijkheid van sociale huur voor starters, gezinnen en andere groepen die hierop zijn aangewezen.

De gemeente moet in goed overleg met werkgevers komen met een plan voor goede huisvesting van buitenlandse werknemers. Zij verblijven thans ook op recreatieparken, waarvoor deze niet zijn bedoeld en waarbij verdringing van toeristen het gevolg kan zijn.

9. Gemeentelijke samenwerking

De Gemeente Neder-Betuwe krijgt steeds meer taken te vervullen. Soms kan de gemeente die niet alleen aan, omdat het ingewikkelde zaken zijn (jeugdzorg) of omdat ze gemeentegrenzen overschrijden (arbeidsmarktfragen). Het **CDA** is voorstander van intergemeentelijke samenwerking als de kwetsbaarheid van onze gemeente duidelijk verminderd kan worden, wanneer er betere kwaliteit geleverd kan worden of wanneer dat kostenbesparing oplevert.

Neder-Betuwe maakt onderdeel uit van Regio Rivierenland. Taken op gebied van Leerplicht, Voortijdige schoolverlating, Inkoop, Onderzoek en ontwikkeling, Informatisering en automatisering zijn en blijven verantwoordelijkheden van Regio Rivierenland, de interactie tussen Overheid, Ondernemers, Onderwijs- en Onderzoeksinstituten en Ondernemende burgers en Organisaties, met de speerpunten Agribusiness, Logistiek en Toerisme vindt het **CDA** van groot belang.

Neder-Betuwe werkt samen met andere gemeenten binnen en ook buiten de regio Rivierenland, via gemeenschappelijke regelingen. Taken op gebied van Leerplicht, Voortijdige schoolverlating, Inkoop, Onderzoek en ontwikkeling, Informatisering en automatisering zijn en blijven verantwoordelijkheden van de gemeente, maar kunnen worden uitbesteed aan samenwerkingsvormen binnen de Regio Rivierenland.

Een zwak punt t.a.v. Regio Rivierenland is de democratische controle. Die behoeft verbetering. De controle door de gemeenteraad zal niet alleen financieel moeten zijn, maar ook toetsing van de geleverde dienstverlening dient onder die controle te vallen. Het **CDA** wil dat hiervoor heldere criteria worden ontwikkeld.

10. Zondag, dag van rust en ontmoeting

Het **CDA** hecht aan waarden en traditie, zo ook aan de zondag als de dag die in onze cultuur is uitgroeid tot een rustmoment van bezinning en ontmoeting. Het **CDA** Neder-Betuwe is tegen zondagsopenstelling van winkels.

11. Samenlevingsgericht werken

Het **CDA** vindt dat de samenleving en niet de overheid centraal moet staan. Dat vraagt van gemeenten een actieve houding om de samenleving krachtig en vitaal te maken. De gemeente is allereerst een ondersteuner van de eigen initiatieven en voorkeuren van mensen. In een betrokken samenleving nemen mensen met elkaar initiatieven om problemen op te pakken. Ook als daarvoor eigen regels moeten wijken. Het oude principe dat de gemeente er voor de inwoners is en niet andersom, moet weer volop gelden.

12. Economie

In tegenstelling tot tal van gemeenten van een omvang als Neder-Betuwe groeit het aantal inwoners. Dat is voor de positionering van onze gemeente belangrijk. Ook de groei van het aantal bedrijven en arbeidsplaatsen ontwikkelt zich positief. Uit de intensieve contacten van het **CDA** met de ondernemersverenigingen blijkt dat er talrijke nieuwe plannen op stapel staan die de groei van bedrijven en arbeidsplaatsen sterk kunnen bevorderen. Het bieden van maatwerk is voor het **CDA** een vereiste én een uitdaging. De nieuwe Omgevingswet moet de regelgeving sterk vereenvoudigen. Dat biedt kansen om de wenselijkheid te laten prevaleren en meer te handelen naar de geest, dan naar de letter van de wet. Nee, tenzij moet worden: Ja, mits.

Arbeidsparticipatie

Op het gebied van Arbeidsparticipatie is alleen overleg met het bedrijfsleven onvoldoende om te komen tot de maximale mogelijkheid om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te kunnen laten deelnemen aan het arbeidsproces.

Het **CDA** vraagt om met spoed om de instelling van een taskforce, bestaande uit gemeente, UWV, ondernemersverenigingen en uitzendbureaus om dit proces te bevorderen. Raadpleging heeft opgeleverd dat er meer vacatures zijn dan activiteiten om mensen naar het arbeidsproces toe te leiden.

Arbeidsmigratie

Om het vraagstuk Arbeidsmigratie kunnen we niet meer heen. Bedrijven doen er alles aan om processen te automatiseren en om de vergrijzing het hoofd te bieden en moeilijk in te vullen vacatures te compenseren. Het **CDA** voelt die druk en heeft kennis genomen van de verwachting bij de

bedrijven dat men genoodzaakt wordt meer arbeidsmigranten aan te stellen. Daarom is het noodzakelijk om in goed overleg met bedrijven met de ondernemers tot menswaardig, maar tevens gecontroleerde huisvestingsmogelijkheden te komen. Veel gemeenten zijn on hierin al voorgegaan.

Huisvesting op recreatieterreinen moet volgens het **CDA** niet bij voorbaat worden uitgesloten, mits dit niet ten koste gaat van recreatie en toerisme. In onze gemeente staat de exploitatie van diverse recreatiebedrijven onder druk door onderbezetting. Deelbestemmingen kunnen hierbij voor een oplossing zorgen, omdat het veelal om tijdelijke huisvesting gaat. Het **CDA** wil goed overleg met (recreatie-)ondernemers over dit onderwerp. Van belang is dat in Neder-Betuwe verblijvende arbeidsmigranten ingeschreven zijn in de Basisregistratie Personen (BRP), zodat bekend is om wie het gaat.

Winkelvoorzieningen

Bij de winkelconcentratieplannen in Ochten, Kesteren, Opheusden en Dodewaard zijn grote stappen gezet, maar zijn nog steeds actueel. Het **CDA** vindt dat de gemeente Neder-Betuwe nu moet inzetten op een verdere versterking en verbetering van de dorpscentra qua inrichting van de openbare ruimte. Ook is het **CDA** voorstander van het verruimen van het winkelaanbod. De gemeente moet een positieve factor blijven en de nadruk leggen op het faciliteren van onze initiatiefrijke ondernemers. Concentratie van winkels in de dorpskernen vindt het **CDA** belangrijk. Het vestigingsbeleid moet uitnodigend zijn voor ondernemers om zich daar te vestigen. Het **CDA** wil daarom een actief faciliterend en krachtig stimulerend optreden van de gemeente.

De benoeming van een centrummanager in deeltijd, met een ondernemersachtergrond, staat hoog op het wensenlijstje van het **CDA**. Een eigen klankbord voor ondernemers, dat deels de rol van adviesbureaus kan overnemen en zichzelf daarmee terugverdiend. Blijvende aandacht voor de winkelgebieden is een vereiste voor een actief beleid om knelpunt op te lossen en elke vorm van verpaupering tegen te gaan.

Het scheppen van voldoende parkeergelegenheid is volgens het **CDA** één van de randvoorwaarden om een succesvolle winkelconcentratie in stand te houden en te optimaliseren. Het **CDA** vindt dat het gemeentebestuur nog meer moet worden afgestemd op de wensen van de ondernemers. Een goede economische ontwikkeling vraagt immers om flexibiliteit en niet om starheid. Het **CDA** vraagt om krachtig en stimulerend optreden van de gemeente.

Bestemmingsplannen

Het **CDA** vindt het een vooruitgang dat alle bestemmingsplannen digitaal beschikbaar zijn voor iedereen. Belangrijk bij het naleven of wijzigen van een bestemmingsplan is dat er realisme en flexibiliteit wordt nagestreefd door de gemeente. Ook wil het **CDA** met nadruk ruimere mogelijkheden voor vrijkomende agrarische bebouwing op te nemen in het bestemmingsplan voor het buitengebied. Dit uit oogpunt van het behoud van een sterke plattelandseconomie.

Bedrijventerreinen

Het **CDA** vindt dat de gemeente het bedrijfsleven actief moet ondersteunen met het uitvoeren van plannen. Het bedrijvenloket dat hiervoor door de gemeente is ingericht kan en moet hier door

actieve communicatie nog meer onder de aandacht van ondernemers worden gebracht. Bovendien is het zaak met de ondernemersverenigingen blijven te evalueren en verbeteringen aan de brengen.

Het **CDA** vindt het belangrijk dat de gemeente Neder-Betuwe open staat voor initiatieven van de verschillende ondernemers- en bedrijvenverenigingen en waar nodig een ondersteunende rol speelt. Belangrijk is ook dat verpaupering van langer bestaande bedrijfsterreinen wordt tegengegaan.

Het **CDA** wil meewerken aan een Rivierenland dat zich ontwikkelt tot een logistieke hotspot. Het bepleit een voortvarende uitvoering van de vastgestelde en nieuwe plannen. Industriegebied Medel zal hier een belangrijke rol in spelen. Het vestigen van (nieuwe) grotere bedrijven kan een grote impuls geven aan de werkgelegenheid in onze regio.

Laanboomsector en andere agrarische bedrijven

De laanboomsector is voor onze gemeente economisch en maatschappelijk uiterst belangrijk. Het **CDA** bepleit blijvende aandacht van de gemeente en de regio voor toekomstige uitbreidingsmogelijkheden. De gemeente moet alert zijn op belemmerende factoren voor deze sector.

De laanboomteeltbedrijven zijn nu op verschillende plaatsen in onze gemeente gevestigd. Het **CDA** erkent dat het ABC daar op korte termijn geen verandering in zal brengen. Met voortvarendheid dient in eerste instantie de vestiging van toeleverings- en sector-ondersteunende bedrijven en instellingen te worden bevorderd.

De gemeente moet in marketing en communicatie de laanboomteelt uitdragen en als 'laanboomgemeente' ondersteunend actief deelnemen aan nationale activiteiten. Ook bepleit het **CDA** dat de gemeente met woord en daad uitdraagt dat Neder-Betuwe het laanboomcentrum van Europa is en wil blijven.

Verder vindt het **CDA** dat de gemeente een positieve en stimulerende rol moet spelen voor de overige agrarische bedrijven. In onze gemeente zijn procentueel – ten opzichte van het landelijk gemiddelde – zeer veel jonge agrarische ondernemers. Het **CDA** wil het voor deze bedrijven mogelijk maken een goed bestaan in onze gemeente te hebben.

Aanbestedingen

Het **CDA** ondersteunt het beleid van de Ondernemers Vereniging Neder-Betuwe om bij het aanbestedingsbeleid lokale partijen maximale gelegenheid te bieden mee te kunnen dingen naar de opdracht. Dat komt de duurzaamheid ten goede. Het inschakelen van een lokaal of regionaal bedrijf zorgt immers voor minder vervoersbewegingen.

De OVB wil waar nodig de kwaliteit waarborgen door middel van het EMVI-principe (Economisch Meest Voordelige Inschrijving), waarbij niet alleen wordt gekeken naar de ingediende prijs van de inschrijvers, maar ook de aangeboden kwaliteit wordt beoordeeld. Dat is het **CDA** uit het hart gegrepen.

13. Financiën

Gemeentelijke maatregelen en voorzieningen kosten geld. De bekostiging ervan wordt opgebracht door de belastingbetaler. Het financiële beleid dat het **CDA** voor ogen staat, is gericht op een duurzaam begrotingsevenwicht en het op peil houden van het weerstandsvermogen van de gemeente. Gemeentelijke heffingen, rechten en leges dienen kostendekkend te zijn. Leges in verband met vrijwilligersactiviteiten dienen verder afgebouwd te worden. Zo dienen de leges voor activiteiten op Koningsdag geheel te verdwijnen.

Als gevolg van de taken die de Rijksoverheid aan gemeenten gaat opleggen, met minder budget, zullen de uitvoeringskosten nadrukkelijk beperkt moeten worden. Het **CDA** zal de verantwoordelijkheid nemen te doen wat nodig is om de begroting op orde te houden.

Het **CDA** is blij te kunnen constateren dat het uitgevoerde beleid van de afgelopen vier jaar een uitstekende financiële situatie heeft opgeleverd, waardoor de komende jaren de gemeentelijke onroerendzaakbelasting zal dalen. Het **CDA** wil nastreven dat deze tendens zich zal doorzetten.

Bij het handhaven van het huidige voorzieningenniveau moet voorkomen worden dat de OZB sluitpost van de begroting wordt, waardoor alle lasten en tekorten worden afgewenteld op bedrijven en woningbezitters.

Het **CDA** vindt dat instandhouding van voorzieningen nadrukkelijk onderwerp van bespreking met de burgers moet zijn.

14. Bouwen en milieu

Voor mensen is wonen iets essentieels, Daarbij zijn een goede woning en een plezierige leefomgeving vereist. De woonwensen van inwoners moeten centraal staan bij het woonbeleid. Voor het **CDA** moet het woonbeleid gericht zijn op kwaliteit, duurzaamheid, flexibiliteit en maatwerk. Daarbij gaat het om duurzame woningen, over woningen die aansluiten bij woonwensen en woningen die bestendig zijn voor verschillende levensfasen. De kwaliteit van de buurten is van groot belang.

Wij zetten in op levensloopbestendige wijken, waarin kinderen vrolijk kunnen opgroeien en mensen gezond oud worden. Dat vergt goede voorzieningen waarin recht wordt gedaan aan de diversiteit aan mensen die de samenleving kent. De gemeente en de woningcorporatie gaan experimenteren met vernieuwde woonvormen waarbij arbeid, wonen en zorg wordt gecombineerd ter versterking van de participatiesamenleving.

Woningbouw en huisvesting bedrijven

Vanuit het oogpunt van rentmeesterschap wil het **CDA** dat er in duurzame woningen wordt geïnvesteerd. Dat doen we bij voorkeur niet door individuele subsidies, maar door maatregelen die een groter maatschappelijk effect hebben. Voorbeelden hiervan zijn het gesprek aangaan met de SWB over de voordelen van verduurzamen ten opzichte van sloop en nieuwbouw, het investeren in duurzame maatschappelijke voorzieningen (buurtcentra, sportclubs, scholen) en collectieve voorzieningen die ten goede komen aan een duurzamere samenleving.

Het **CDA** staat voor een gevarieerd woningaanbod in alle kernen. Er moet gebouwd worden waar behoefte aan is, dus vraaggericht bouwen, ook huurwoningen in de vrije sector. Prioriteit moet daarbij aan starters en senioren gegeven worden, zeker in kernen. Daarnaast moeten er mogelijkheden zijn voor meer-generatie-woningen of kangoeroewoningen en voor eigenbouwers. Bij de bestaande woningvoorraad wil het **CDA** levensbestendig bouwen en woningaanpassingen in het kader van mantelzorg stimuleren.

De gemeente moet particulier opdrachtgeverschap actief ondersteunen, zoals het aanbieden van vrije kavels. Ook wil het **CDA** initiatieven tot revitalisering en herbestemming van agrarische- en bedrijfsmatige objecten stimuleren. Wij willen structurele leegstand voorkomen.

Iedere burger wil graag in een aantrekkelijke omgeving wonen en werken. Burgers zijn uitstekend in staat om zelf te bepalen wat onder een aantrekkelijke leefomgeving verstaan wordt. Wij zijn voor kadervorming en geen gedetailleerd welstandsbeleid.

De gemeente moet meer invloed krijgen bij de toewijzing van huurwoningen aan huurders. Dit moet regionaal en in samenwerking met de woningbouwcoöperaties worden opgepakt, bijvoorbeeld door prestatieafspraken. Regionaal dienen vraag en aanbod van huurwoningen op elkaar afgestemd te zijn.

Het **CDA** is trots op de monumenten in de gemeente. Deze dienen te worden onderhouden en waar mogelijk te worden gepromoot ten aanzien van toeristen en inwoners.

Milieu

De kwaliteit van het milieu, de duurzaamheid en het klimaatbeleid staan bij het **CDA** hoog op de politieke agenda. De landschappelijke waarden van ons gebied dienen gehandhaafd en waar mogelijk, verbeterd te worden. Het **CDA** vindt het storend dat wegbermen en fietspaden gebruikt worden als afvalbak. Er dienen voldoende voorzieningen aanwezig te zijn voor afvalverzameling. De regelmatige zwerfvuilopruiming door leerlingen van het voortgezet onderwijs en verenigingen dient te worden gestimuleerd. Dumpen van afval in het buitengebied dient te worden voorkomen en bestreden.

Energie en Klimaat

Door het stimuleren van energiebesparende maatregelen, duurzame energieopwekking, hergebruik van afvalstoffen en het nemen van maatregelen in het kader van waterkwaliteit en waterkwantiteit, moet onze gemeente een bijdrage leveren.

Het gemeentelijk inkoopbeleid moet aan de criteria van duurzaamheid voldoen. Deze criteria moeten ook worden gehanteerd bij het gemeentelijke aanbestedingsbeleid. Het streven om zo snel mogelijk een energie neutrale gemeente te worden staat bij **CDA** hoog

In het vaandel

Zo zal het **CDA** het bouwen van energiearme en energie-neutrale woningen van harte nastreven en wil het op grote(re) schaal zonne-energie in de gemeente. Het plaatsen van zonnepanelen op daken van huizen, stallen en bedrijfsgebouwen moet bevorderd worden. Het **CDA** is voor het realiseren van zonneweides van een maximale omvang, maar wil niet ten koste van alles waardevolle landbouwgronden opofferen.

Gezien de wetgeving dient er nadrukkelijk aandacht te zijn voor asbestdaken, onder het motto ‘asbest er af, zonepanelen er op’.

Zo kunnen veel details worden genoemd en uitgewerkt. Het **CDA** wil dit samen vatten in het uitspreken van de noodzaak tot het treffen van maatregelen voor de broodnodige energietransitie door zon-wind-isolatie en biomassa. Daarin moet geen mogelijkheid onbenut worden gelaten, zoals het verduurzamen van het terrein van de kernenergiecentrale terrein van de voormalige kerncentrale in Dodewaard, dat kán! Het CDA is voor het onderzoeken van de mogelijkheden voor energiewinning waarbij de gemeente kan participeren, zodat lasten en lusten goed verdeeld worden. Dit zou van toepassing kunnen zijn op de grootschaligere projecten zoals windmolens, zonnepanelen en mogelijk waterkracht en geothermie.

Het **CDA** pleit ervoor om een Gemeentelijk Platform Energietransitie in het leven te roepen om samen met onze inwoners, scholen, bedrijven, verenigingen, instellingen en organisaties de energietransitie aan te pakken en vorm te geven. Daarvoor is in de gemeentelijke organisatie een energie-bureau nodig. Het **CDA** is voor het beschikbaar stellen van extra capaciteit m.b.t. de Energietransitie

15. Openbare ruimte

Met een groeiende economie, neemt ook het vervoer toe. In de bereikbaarheid ziet het **CDA** problemen opdoemen. Zowel in de richting noord-zuid als oost-west gaan capaciteitsproblemen ontstaan. Neder-Betuwe dient hierop te anticiperen en bij provincie en rijk oplossingen te claimen voor deze capaciteitsproblemen.

Dorpspleinen

Een dorpsplein is een belangrijke plek in het dorp. Zo ook in de dorpskernen van Neder-Betuwe. Het belang ervan is groter dan alleen een parkeerplaats voor winkelend publiek. Groot belang moet worden toegekend aan de plaats van zo'n centraal ontmoetingspunt voor bijeenkomsten, vieringen en herdenkingen. Een dorpsplein draagt bij aan de sociale cohesie van een dorpsgemeenschap.

Rijnbrugproblematiek

Het **CDA** zet zich in voor een goede bereikbaarheid van onze gemeente. Dat is nodig voor het woon-werkverkeer, maar ook om economische ontwikkeling te stimuleren. Het **CDA** wil samen met betrokken gemeenten en provincies zo snel mogelijk de bestaande brug tussen Kesteren en Rhenen vernieuwen, waarbij de capaciteit aanzienlijk vergroot moet worden. Er moeten op korte termijn daarover beslissingen worden genomen door alle betrokkenen. Bijkomende factor is dat de huidige Rijnbrug technisch aan vervanging toe is.

Ontsluiting ABC (Rondweg Opheusden)

Het **CDA** vindt dat de gemeente een actief beleid moet voeren voor een ontsluitingsweg voor het ABC (rondweg Opheusden) conform de structuurvisie, om de verkeersdruk in de kern te verminderen. Goed overleg met de nieuwe commissie Centrumontwikkeling Opheusden juichen wij toe.

Rondweg Ochten

Om de kern van Ochten te ontlasten en de bereikbaarheid van bedrijven aan de Bonegraafseweg te vergroten wil het **CDA** dat de gemeente de haalbaarheid onderzoekt van een rondweg om Ochten.

A15

Het Rijk en de provincie Gelderland gaan de snelweg A15 bij Arnhem en Nijmegen doortrekken naar Duitsland. Hierdoor worden initiatieven tot verbreding van de A15 nog belangrijker voor een goede doorstroming van het verkeer. Bovendien is het van belang om economische dragers als de Betuwse Bloem, FruitDelta Rivierenland en Food Valley met elkaar te verbinden. Het **CDA** vindt een betere communicatie tussen de betrokken regio's noodzakelijk om te komen tot een maatschappelijk aanvaardbare oplossing. Het **CDA** is voorstander van een nieuwe brug westelijk van Rhenen.

Geluidsbeleid

Door de toename van het verkeer en de gerealiseerde wijzigingen in de infrastructuur (doortrekking Maas en Waalweg, Betuwe spoorlijn, A15), wordt er steeds meer geluidsoverlast ervaren. Het **CDA** zal zich inzetten voor maatregelen die de geluidsoverlast beperken.

Het **CDA** is tegenstander van het doortrekken van de A30 door ons gebied. Dat zou een forse toename van gebiedsvreemd verkeer geven. Hiervoor zijn de alternatieve routes via de A12 en A50 een adequate oplossing. Het verkeer op de A15 richting Tiel loopt vast, verkeersongelukken vinden frequent plaats en leiden tot lange files. Verbreding van de A15 tot 6 rijbanen in het Rivierengebied is volgens het **CDA** de oplossing. Voor de korte termijn zijn veiligheidsbevorderende maatregelen noodzakelijk.

Wandelpaden en fietsroutes

Wij willen aandacht geven aan wandelpaden en het stimuleren van verbetering en aanleg ervan, zoals de klompenpaden (dorpsommetjes). Het **CDA** vindt een goede bereikbaarheid van dorpen, buurten en wijken per fiets belangrijk. De onderlinge verbinding van fietsroutes en recreatieve fietsroutes in het buitengebied moet bevorderd worden.

Openbaar vervoer

Het **CDA** vindt het belangrijk dat op alle stations en bij alle bushaltes, inwoners en gasten zich veilig en welkom voelen. Het station van Kesteren is de spil van het openbaar vervoer in onze gemeente. Onderzocht moet worden of er geen betere plek is in Kesteren voor station Kesteren. Gegeven de huidige stationslocatie zou een horecagelegenheden in de omgeving een aantrekkelijke uitstraling kunnen geven en het gevoel van veiligheid vergroten. Veiligheid en het tegengaan van vandalisme blijven punten van aandacht. Het **CDA** gaat hierover nadenken en de gemeente ontwikkelt een plan. Hetzelfde geldt overigens voor de stationsomgeving Opheusden.

Klaartje en Swobrik, alsmede de buurtbus, bemand door vrijwilligers en Versis Aanvullend Regiovervoer zijn goede aanvullingen op het huidige vervoer. Versis biedt overdag vervoer voor inwoners met een WMO-indicatie van deur tot deur.

Overig verkeersbeleid

Het **CDA** is voorstander van verkeersluwe dijken. Ook de ontsluiting en verbinding tussen (nieuwbouw-)wijken is van belang. Onveilige wegen zoals de Parallelweg tussen Opheusden en Kesteren blijven aandacht verdienen. Daarnaast dient er aandacht te komen voor het gevaar dat veroorzaakt wordt door zware tractoren en voor de vervuiling die zij veroorzaken. Betrokkenen moeten erop gewezen worden dat het maatschappelijk draagvlak voor alle partijen van groot belang is om zonder al te grote ergernissen te kunnen samenleven.

Begraafplaatsen

Onze begraafplaatsen dienen periodiek en goed te worden onderhouden, zodat dit een schone en vredige rustplaats biedt aan degenen die ons ontvielen.

Openbaar groen

Het **CDA** kiest voor een passende aanpak van de groenvoorziening, om de dorpen van onze gemeente op te fleuren. Er moeten meer bloeiende planten en struiken in het straatbeeld komen. Het **CDA** wil een goed evenwicht vinden tussen bomen, struiken en andere beplanting. Het doel is de dorpen en buurtschappen de uitstraling te geven van aantrekkelijke plattelandsgemeenschappen, goed onderhoud van de groenvoorziening is hierbij noodzakelijk. Daarbij wil het **CDA** de aanwezigheid van de laanboomsector in onze gemeente gebruiken om meer aandacht op onze gemeente te vestigen. Neder-Betuwe moet zich profileren als het Laanboomcentrum van Nederland.

Hondenpoepoverlast blijft een aandachtspunt. Er moet strenger gehandhaafd worden op het gedrag van hondenbezitters. Ongedierte dient actief te worden bestreden door de gemeente.

Landschapontwikkeling en recreatie

Nog steeds wordt gedacht aan een waterpleisterplaats bij de Maneswaard nabij Opheusden. De beleving van de Linge kan meer tot uitdrukking gebracht worden bijvoorbeeld bij het gedeelte van de Linge tussen de Markstraat en Ochten. De ontwikkeling van de Veerhaven in Ochten is in volle gang. Het **CDA** ondersteunt dit initiatief ten volle.

De aandacht in onze gemeente voor het hoogstamfruit wordt door het **CDA** van harte ondersteund. Het Fruitpark langs de Bonegraafseweg levert daar een belangrijke bijdrage aan. Andere vormen van erfbeplanting met dit karakter worden door het **CDA** ondersteund. Geheel in lijn met dit beleid ondersteunt het **CDA** de activiteiten van de Agrarische Natuur Vereniging Lingestreek en het Steunpunt voor Hoogstamfruit.

Verder vraagt het **CDA** aandacht voor de landschappelijke inpassing van de bedrijven aan de rand van de woonkernen en in het buitengebied. Initiatieven voor minicampings in de oeverwalgebieden worden door het **CDA** ondersteund.

Ons recreatiebeleid is gericht op vormen van recreatie die passen bij het karakter van ons landschap en gericht op het aantrekkelijker en bekender maken van de faciliteiten voor fiets- en wandelgasten in ons gebied. Wij sluiten aan bij het vastgestelde regionale beleid. Het ontwikkelen van meer overnachtingmogelijkheden is een 'must' en zal door het **CDA** worden toegejuicht.

De aanwezigheid van veel rivierdijken en historische verdedigingslinies, maar ook de aanwezige wielen, kolken en strangen in ons gebied, maken onze gemeente aantrekkelijk. Dit moeten we méér uitgedragen. De fietsponten bij Dodewaard en Kesteren/Lienden zijn een aanwinst en moeten zeker blijven.

Agrariërs zijn de belangrijkste beheerders van onze natuur. Het **CDA** realiseert zich dat de agrarische sector zich daarvoor inzet, zolang zij hun brood daarmee kunnen verdienen. Vernieuwende ontwikkelingen in de agrarische sector dienen daarom te worden gestimuleerd. Alternatieve functies en nevenactiviteit moeten voor agrarische bedrijven mogelijk zijn en blijven om de rentabiliteit te waarborgen.

16. Zorg

Het **CDA** zet in op een samenleving die een goede sociale verbondenheid kent met gebundelde inzet van vrijwilligers, mantelzorgers en professionals in een hecht netwerk dat werkt volgens het principe 1 gezin, 1 plan, 1 hulpverlener. Mensen die het nodig hebben worden ondersteund op een wijze die bij hen past. Het **CDA** gaat uit van de persoonlijke kracht en waardigheid van mensen. Natuurlijk houden we rekening met wat mensen niet kunnen, maar ons vertrekpunt is wat mensen wel kunnen. Dat vergt geen algemene regels maar maatwerk ook bij thuiszorg.

Bij zorg hoort ook passende woonruimte; het **CDA** wil het mogelijk maken dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen, maar wel op een veilige manier. Met de SWB maakt de gemeente gerichte prestatieafspraken over de hoeveelheid en de kwaliteit van het woningaanbod.

Wonen en zorg voor een gehandicapt kind of familielid in de directe woonomgeving vindt het **CDA** gewenst. Hiervoor kan de gemeente vergunningen voor flexibele bouwconcepten met een bepaalde duur afgeven, waarna de opstal – als de zorgtaak is beëindigd – wordt verwijderd. In het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking heeft de gemeente er een aantal taken bij gekregen. Niet alleen op het gebied van de zorg, maar ook op het gebied van toegankelijkheid van de openbare ruimte.

Mantelzorgers vinden het normaal om te zorgen voor een hulpbehoevend(e) familielid of kennis. Het **CDA** vindt dat de gemeente niet kan korten op zorg als er redelijkerwijs geen mantelzorg is om dat op te vangen. De gemeente organiseert professionele ondersteuning van mantelzorgers voor informatie, advies of praktische ondersteuning. Het onderwerp eenzaamheid dient tijdens het 'keukentafelgesprek' aan de orde te komen

De vergrijzing van de bevolking heeft gevolgen voor het gemeentelijke zorgbeleid. Om goed voorbereid te zijn op de toekomst moet de gemeente nu in overleg gaan met kerken en ouderenorganisaties om te horen wat belangrijk is in de betreffende gemeente voor de zorg van later. Een speerpunt daarbij is omgang met dementie.

De problematiek rondom verwarde personen wordt steeds groter. De gemeente is hiervoor verantwoordelijk. Er moet in elke regio daarom 24-uursopvang beschikbaar zijn. Onze gemeente moet er in samenspraak met politie, GGZ, SWB zorg voor dragen dat de 24-uurs opvang adequaat wordt ingevuld.

De gemeenten hebben de afgelopen jaren extra taken erbij gekregen op het terrein van de (jeugd)zorg en werk, met forse bezuinigingen. De opgave voor gemeenten is om zorg te leveren voor het geld dat ze daarvoor krijgt. Voor ons is het uitgangspunt: Rijksgeld voor de zorg gaat naar de zorg. Lange wachttijden in de jeugdzorg dienen te worden voorkomen.

17. Jeugd- en jongerenwerk

Neder-Betuwe heeft relatief veel jeugd. Het jeugdwerk dient zich te richten op talentontwikkeling, gezond milieu om tot volwassenheid te komen, vermindering van gebruik van drank en drugs en het creëren van een veilige omgeving om op te groeien.

Veel jongeren besteden overmatig veel aandacht aan de moderne informatica en bewegen daardoor te weinig. Sport en andere vormen van beweging moeten worden gestimuleerd. De kosten van lidmaatschap van een sportvereniging mogen nooit een belemmering te zijn om een sport te beoefenen, daaronder begrepen het zwemmen. Zonodig kunnen kinderen en jongeren een beroep doen op het Jeugd Sportfonds Gelderland. Op gebied van cultuur is er een soortgelijk fonds beschikbaar. De gemeente coacht vrijwilligers die zich inzetten als leiding van een jeugdclub of sportvereniging en ziet toe dat er voldoende vrijwilligers zijn.

Geef jeugdigen de verantwoordelijkheid die ze aankunnen, niet meer, maar zeker niet minder. Dat geldt zeker ook voor de Jongerenraad van Neder-Betuwe.

18. Sport

Investeren in de sport geeft rendement. Het **CDA** is van mening dat sport voor iedereen leuk moet zijn en blijven. Onderwijs en sport vormen de basis voor de ontwikkeling van kinderen, maar daarbij vinden wij het bewegen voor alle leeftijdsgroepen, ook voor ouderen en inwoners met een andere culturele achtergrond, erg belangrijk. Het door ons geïnitieerde amendement op de begroting 2018 om daarvoor € 25.000,- beschikbaar te stellen is door de gemeenteraad aangenomen.

Maar er is méér. Zo wil het **CDA** zich inzetten voor goede sportvoorzieningen, rekening houdend met de financiële reikwijdte van de gemeente. Wij benadrukken de eigen verantwoordelijkheid van de sportverenigingen hierin en willen ons - in samenwerking met de Sportkoepel - zoveel mogelijk inzetten om dit mogelijk te maken.

Investeren in de sport voor rendement is ons devies. Het CDA is voor doelsubsidies om plannen van de sportclubs die leiden tot meer onderlinge samenwerking te stimuleren.

Het **CDA** wil blijvende aandacht voor:

- een eerlijke verdeling van de middelen (verdeling van subsidies, redelijke tarieven en goede accommodaties);
- de begeleiding van de sportclubs door de gemeente voor subsidieaanvragen uit bovenregionale fondsen, zoals het Jeugdsportfonds Gelderland;
- het bieden van mogelijkheden om mensen met een beperking, een hogere leeftijd, een maatschappelijke achterstand en/of politieke vluchtelingen, deel te laten nemen aan reguliere sport- en vrijetijdsactiviteiten;

- de toegankelijkheid van voorzieningen, clubs en gebouwen voor mensen met een beperking;
- de deelname van onze jeugd aan teamsporten.

Het **CDA** ondersteunt van harte:

- de huidige financiële ondersteuning ten behoeve van de uitbreiding klokuren bewegingsonderwijs voor de basisscholen door de gemeente;
- de buurtsportcoaches, die in positieve zin het sporten bevorderen.

Speerpunten van het **CDA** t.a.v. sport:

- Het CDA is er een sterk voorstander van om in de komende raadsperiode projectsubsidies te ondersteunen die leiden tot versterking van het verenigingsleven en zal daartoe ook zelf initiatieven nemen in overleg met de Sportkoepel.
- Het **CDA** wil dat de gemeente borg staat voor 50% van de door sportverenigingen aan te gane leningen voor de vernieuwing van accommodaties.

19. Senioren

Thema's die juist voor senioren van groot belang zijn:

Integrale aandacht voor wonen en zorg

Het **CDA** kan zich vinden in het standpunt dat ouderen in hun huis blijven wonen zolang als dat kan. Niet alle woningen zijn geschikt om tot op hoge leeftijd te blijven wonen, ondanks dat men op onderdelen aanpassingen heeft gerealiseerd. De woningen – zowel eigen woningen als huurwoningen – zijn onpraktisch voor ouderen, zeker ingeval er intensieve verzorging nodig wordt. Ouderen zijn over het algemeen wel bereid om binnen de woonplaats te verhuizen naar een voor hen geschiktere (bejaarden-)woning, maar dan moeten die er wel zijn. Nu zijn die er onvoldoende. Niet alle ouderen willen in een appartement wonen! Het **CDA** wil dat er in de naaste toekomst meer seniorenwoningen worden gebouwd, vooral in de huursector.

Een veilige gemeente

Veel doordeweekse activiteiten van kerken, verenigingen etc. vinden 's avonds plaats. Ouderen laten het daarbij vaak afweten omdat zij zich onveilig voelen. Het **CDA** vindt dat de gemeente dient te zorgen voor veiligheid, o.a. door voldoende openbare verlichting.

Digitalisering zonder uitsluiting

Veel informatieverstrekking – in en uit – gebeurt digitaal, waarbij er vanuit gegaan wordt dat ook de ouderen digi-vaardig zijn. Alhoewel de gemeente er veel aan doet om ouderen digi-vaardig te maken, zal dat nooit helemaal lukken, is de mening van het **CDA**. Er blijven altijd mensen die digitaal verdwalen. Papier en telefoon moeten altijd gebruikt kunnen worden om informatie te krijgen en te geven. Dat betreft niet alleen de ouderen!

Aandacht voor zingeving

Geef ruimte aan activiteiten rond zingeving en ontmoeting. Denk ook aan vrijwilligerswerk. Het **CDA** weet dat ouderen vaak bereid zijn om vrijwilligerswerk te doen, maar met een oproep in de lokale krant kom je er niet. Benader ze persoonlijk.

20 Schuldhulp

Schuldhulpverlening wordt al lange tijd in Nederland uitgevoerd. Sinds 2012 is het echter wettelijk geregeld dat deze hulp een taak voor gemeente is, zij het met een ruim kader waarbinnen de gemeenten deze vorm van hulpverlening kunnen aanbieden.

Iedere natuurlijke persoon kan zich melden voor schuldhulp bij het Kernpunt. Na analyse van de totale financiële situatie van de aanvrager wordt onderzocht of sprake is van een problematische schuldensituatie. Als dat het geval is, is het belangrijk om snel tot actie over te gaan, vindt het **CDA**.

Schulden zijn problematisch als redelijkerwijs is te voorzien dat de aanvrager niet kan voortgaan met het betalen van zijn schulden, die doorgaans snel groter worden door deurwaarderskosten etc. Zo kan een verkeersboete van € 50,- in enkele maanden de oorzaak zijn dat er € 275,- betaald moet worden aan het CJIB. Woningverhuurders, energiebedrijven en telecombedrijven geven de vordering uithanden aan incassobureaus. Meestal is de totale schuld een optelling van vorderingen van leveranciers en incassokosten.

Veelgehoorde klacht is dat de hulpverlening op dit gebied over teveel schijven loopt, hetgeen uiteraard vertragend werkt en de oplossing volgens het **CDA** onnodig duur maakt! Financiële problemen moeten in een eerder stadium worden opgemerkt!

21. Scholing en vorming

De mogelijkheden voor scholing en andere soorten van vorming zijn in onze gemeente zelf, dan wel in de regio voldoende aanwezig.

Vrijheid van Onderwijs

De vrijheid van onderwijs is een verworvenheid waar het **CDA** trots op is. Omdat opvoeding en onderwijs in elkaars verlengde liggen, vindt het **CDA** het belangrijk dat ouders de school kunnen kiezen, die het beste bij hun opvoeding aansluit. Helaas is een onbeperkte keuze lang niet altijd haalbaar, omdat het leerlingenaanbod onvoldoende is. Bovendien moet de kwaliteit van het onderwijs gewaarborgd blijven.

Het **CDA** wil het in stand houden van het huidige pluriforme scholenbestand in multifunctionele gebouwen bevorderen en is voorstander van minimaal één basisschool in elke dorpskern. Omdat de gemeente geen bestuurlijke rol meer heeft in het onderwijs, moet zij vooral samenwerking tussen scholen en instanties stimuleren. Bijvoorbeeld t.a.v. voortijdig schoolverlaten, terugdringen van ongeoorloofd schoolverzuim, pestbeleid, gezondheid en bewegen.

Het in stand houden van allerlei voorzieningen – zoals dorpshuizen, schoolgebouwen, bibliotheken, sportzalen – is steeds meer onder financiële druk is komen te staan. Daarom is het **CDA** voorstander van multifunctionele gebouwen waardoor samenwerking en kostendeling wordt gestimuleerd.

Omdat het gebruik van bibliotheken in een digitale samenleving aan het veranderen is, wil het **CDA** de ontwikkeling van een nieuw bibliotheekconcept stimuleren. Het bestrijden van laaggeletterdheid moet onderdeel zijn van zo'n concept.

Kinderen met een beperking of met gedragsproblemen hebben recht op een passende onderwijsplek. Als dit niet binnen het regulier (basis-)onderwijs kan, moeten er op redelijke reisafstand met een redelijke reistijd mogelijkheden zijn voor speciaal (basis-)onderwijs.

Vluchtelingen

Zorg voor de zwakkere, is een belangrijk aandachtspunt voor het **CDA**. Tot deze groep inwoners van de gemeente Neder-Betuwe behoren veelal ook de vluchtelingen, die in hun herkomstland traumatische ervaringen hebben opgedaan. Zij belanden bij ons in een samenleving die volkomen anders is dan zij gewend zijn. Onvoldoende kennis van de Nederlandse taal doet hen in isolement belanden. Vrijwilligers en Praathuizen die in onze dorpen fungeren, verdienen onze steun! Gezien het toenemende aantal conflictgebieden in de wereld, zal de toestroom alleen maar groter worden.

De beste manier om te integreren is het vinden van betaald werk. Onder vluchtelingen bevinden zich ook hoogopgeleiden. Het is belangrijk dat die de gelegenheid krijgen zich via aangepaste studie een plaats te verwerven in onze maatschappij. Als er geen betaald werk wordt gevonden, is vrijwilligerswerk voor hen een alternatief om de integratie te bespoedigen. Het **CDA** wil dit stimuleren.

Inburgering

Beheersing van de Nederlandse taal is onmisbaar om te kunnen communiceren en functioneren in onze samenleving. De gemeente heeft de taak om taalcurssussen en inburgeringstrajecten te organiseren voor migranten. Voor nieuwkomers is het snel aanleren van het Nederlands onderdeel van het inburgeringstraject. Ook hierbij nemen vrijwilligers een belangrijke en onmisbare plaats in. Het **CDA** vindt dat deze vrijwilligers de waardering moeten krijgen die zij verdienen!

Speerpunten

'Werk maken van Neder-Betuwe' – zorg voor alle inwoners van onze dorpen

'Oost West, Thuis Best' – een veilige gemeente voor iedereen

'Bruggen slaan' – investeren in de plaatselijke economie

'Bij de tijd zijn' – waarden en tradities behouden, met oog voor de veranderende maatschappij

'Uit de klei trekken' - ruimte voor woningbouw, natuur, toerisme en bedrijfshuisvesting

'Beter een goede buur dan een verre vriend'- zonder onderscheid omzien naar elkaar

'Om de ladder te beklimmen, begin je met de onderste sport' -

nieuw beleid voor sport en bewegen voor iedereen

'Ruim baan geven' - ruimte aan initiatieven uit onze samenleving